

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Judiciis Ecclesiasticis Ad Germaniæ Catholicæ
Principia Et Usum**

De iudiciis criminalibus

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii [u.a.], 1766

Titulus XXXII. De Adulterio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68185)

ubi autem agitur de pœna mortis, non sufficiunt preces, blanditiæ, seu promissa, sed requiritur vis & quidem major, cui resisti sine magno detrimento non potest. Tali vi adhibita, stuprum dicitur violentum, quod juxta Leges Romanas plectitur, prout crimen vis publicæ 8.): hodie in ple- risque Provinciis statuta est pœna gladii 9.).

TITULUS XXXII. DE ADULTERIO.

Conf. Decretal. Lib. V. Tit. 16.

§. 413.

*Adulte-
rium*

ADULTERIUM est *voluntaria thori alle- ni violatio*. Juxta Leges Romanas adulterii denominatio solummodo de- sumitur ex femina maritata, non au- tem ex viro, qui sive conjugatus, sive solutus sit, proprie non commit- tit adulterium, si peccat cum femina soluta 10.). Cum autem ex Lege
Chri-

8.) L. 3. §. 4. ff. ad Leg. Jul. de vi publ.

9.) Const. Carol. §. 119.

10.) Hæc magis declarantur ab HIER. GUNDLINGIO, a quo doctrina vulgaris majorem a feminis, quam a viris requi-rens castitatem, examinatur.

Christiana & Jure Canonico maritus
æque ac mulier thori fidem servare
teneatur; hinc adulterium committi
dicitur, sive vir, sive femina, sive
uterque sit in conjugio. Unde non tan-
tum ex Jure Canonico, sed etiam ex
moribus fori secularis per adulterium
hodie intelligitur *violatio fidei conjuga-
lis per concubitum facta*. Ortum inde
habet denominatio Adulterii *simplicis*,
si una tantum pars sit conjugata; *du-
plicis* autem, si utraque sit in matri-
monio. Patet, tali concubitu non
solum peccari contra Castitatem, sed
etiam contra Justitiam, violando fi-
dem conjugii datam.

S. 414. Omnes etiam barbaræ gen-
tes averfantur Adulterium. Exemplo
nobis sit ABIMELECH Rex infidelis, qui
reprehendens Isaacum, quod Rebeccam
uxorem diceret sororem suam, agebat:
*Potuit coire quispiam de populo cum uxore
tua, & induxeras super nos grande pecca-
tum II.)*. Ex solo lumine naturali Rex
infidelis Adulterium reputavit esse
grande peccatum: quis sensus debe-
ret esse Christianis Divina, ac huma-

K k na

II.) Genes. XXVI. 10.

De Judic. Crim.

na Lege imbutis? Circa pœnam autem hujus criminis tanta est Legum & Statutorum diversitas, ut vix certi aliquid determinari possit, præcipue cum experiamur, Statuta severiora Provinciarum, etsi sint clara & perspicua, in praxi minime servari: ex qua indulgentia sequitur ingens morum corruptela, neglecta liberorum educatio, familiarum ruina, conjugum discordia, & machinationes mortis.

Adulterii pœna civilis, §. 415. Nascitur ex Adulterio innocenti Conjugi duplex actio, Civilis & Criminalis. Per Civilem petit divortium seu separationem quoad thorum & cohabitationem, ac consequenter lucrum dotis aut donationis propter nuptias 12.). Præter ea, quæ ibi dicta sunt, tenent multi Auctores, Conjugem innocentem in illis locis, in quibus introducta est societas universalis bonorum inter conjuges, lucrari prorsus omnia bona conjugis adul-

12.) De hac re dictum est de Jure Rer. Eccl. Sect. 2. §. 377. De Jure conjugis in bona conjugis adulterantis, juxta mores Saxoniz fufè tractat LEYSERUS ad Pand. spec. 579. Autor Annotationum ad Jus Civile Bavariz p. 1. c. 6. §. 43.

adulterantis, quæ lucraretur post mortem ejusdem naturalem: putant enim conjugem adulterantem, cum fieri possit divortium perpetuum, & apud A catholicos omnino solvatur matrimonium quoad vinculum, civiliter esse mortuam, consequenter partem innocentem habere idem jus in ejus bona, quod acquireret per mortem naturalem. Ubi de hoc jure extat speciale Statutum, servari illud haud dubie debet: in hujus defectu, doctrina ista, nulla lege communi nisi videtur. Nam hæc mors civilis est fictio, non quidem juris, quod pro tali casu non datur; sed hominis, quæ nihil operatur. Unde servatur, quod juxta Leges communes de lucro dotis & donationis propter nuptias statutum est. Si autem nulla dos esset constituta, lucraretur conjux innocens eam partem, in qua post mortem succederet. Dein juxta mores hodiernos circa Adulterium eadem est ratio, idem jus mariti & uxoris: spectatis autem juris civilis principiis non posset hæc pœna extendi ad maritum adulterantem, nisi statutum vel consuetudo id præcise exigat: quia juxta Leges Civiles maritus cum femina so-

luta peccans proprie non committit adulterium, sed stuprum 13.), nec violat thorum alienum: unde etiam uxor ex Legibus Civilibus non habet accusationem adulterii, quamvis de matrimonio suo violato queri velit 14.): hodie tamen id jus obtinet ex Constitutione Carolina Criminali 15.). Ita quidem sentiunt multi: sed tamen, ubi vel ex statuto aut consuetudine, vel ex conventionione ante matrimonium inita introducitur societas omnium bonorum, nulla haberi potest ratio dotis, donationis propter nuptias, aut paraphernalium: unde uxor impune posset fidem conjugalem violare, nisi perderet ea bona, circa qua societatem cum marito iniiit: ubi haec societas observatur, eandem poenam incurrit maritus fidem conjugalem violans: id tamen ex aequitate statuitur, ut pars adulterans omnibus bonis ob adulterium privata, alatur ab altera parte, ne respublica exinde sentiat incommodum.

Criminalis, §. 416. Poena Criminalis Adulterii
Jure

13.) L. 6. §. 1. & L. 34. §. 1. ff. ad Leg. Jul. de Adulter.

14.) L. 1. C. eod.

15.) Art. 120.

Jure Mosaico est ultimum supplicium, nominatim per lapidationem. Apud Romanos adultera marito & propinquis punienda relinquebatur. Lege Julia sub Augusto lata statuebatur publicatio certæ partis honorum, & permittebatur patri adulterum in flagrante delicto deprehensum in continenti simul cum filia perimere 16.). CONSTANTINUS M. pœnam gladii statuit, adulteros nominans *Sacrilegos nuptiarum* 17.), quod supplicium, saltem intuitu viri adulteri, confirmat JUSTINIANUS 18.). Pœnæ apud veteres Germanos fuerunt diversissimæ 19.): quod autem rariora reperiantur exempla harum pœnarum reis inflictarum, varix assignari solent causæ, ex quibus in hoc crimine mitigari possit legum rigor; ejusmodi causas recensere nolo, cum plerasque non approbem. Potissima fors causa est, quod

K k 3 hoc

16.) Conditions requisitæ ad talem occasionem accurate declarantur in tit. Pandectarum ad Legem Juliam de Adulteriis.

17.) L. 30. §. 1. Cod. ad Leg. Jul. de adult.

18.) Novell. 134. c. 10. & §. 4. Inst. De publ. Judic.

19.) Varias enumerat HEINECCIUS Elem. Jur. Germ. ib. 2. tit. 24.

hoc scelus sit difficillimæ probationis 20.). Dein si aliunde non sit omnino notorium; variis etiam innocentibus plerumque aspergitur aliqua macula, & occasio præbetur scandali. Causa non puniti adulterii potest etiam esse exceptio quinquennii, quo tempore delicta carnis præscribuntur. Constitutio Carolina Criminalis 21.) nihil clare statuit, sed refert se ad Leges Imperiales, quæ, ut dictum, pœnam gladii statuunt. Observanda tamen sunt Statuta singularum Provinciarum, quæ nequaquam sunt concordia. In Bavaria 22.) secundum adulterium conjugati cum conjugata, aut tertium etiam cum soluta, punitur morte, uti & adulterium secundum feminæ conjugatæ cum conjugato vel soluto: modo post prius adulterium mitiori supplicio vindicatum, certiorati

20.) Modos probandi adulterium refert MASCARDUS de Probation. Vol. I. concl. 57. seqq. Eo ipso autem, quod probatio sit difficilis, pœna extraordinaria imponi potest ex præsumptione & conjecturis, de quibus MENOCHIUS de Præsumpt. lib. 5. præf. 41. LEYSERUS ad Pandect. specim. 577.

21.) Art. 120.

22.) Cod. Crim. p. I. c. 5.

rati fuerint de morte in adulterium iteratum statuta.

§. 417. Jure Canonico, cujus cen- *Et Cansura*
sura etiam Adulterium, utpote cri- *nica.*
men mixtum, subjicitur, Adulteri Laici excommunicantur 23.): sed, quod saepius monui, hodie Judices Ecclesiastici Laicos talium criminum reos relinquunt judicio seculari. In foro autem conscientiae juxta antiquam Ecclesiae disciplinam subjiciendus esset Adulter poenitentiae septem annorum. Contra Clericos adulterii reos proceditur depositione ab officio, incarceratione &c; damnati per sententiam redduntur infames, & inter Laicos agere debent poenitentiam 24.). Bene notant Autores quidam 25.), etiamsi juxta statuta Provinciae cujusdam, marito non accusante uxorem, nullus possit eam accusare de adulterio, Judex tamen Ecclesiasticus possit

K k 4

pu-

23.) C. 6. de adulter.

24.) C. 10. seqq. dist. 81. PAULUS GRILLANDUS tract. de Poenis omnifariam exitus illiciti. §. sexto declaranda. ubi recensentur variae poenae adulterii in sacris canonibus statutae.

25.) DIAZ Pract. crim. cap. 79. quod in editione LOPEZII est cap. 89.

punire Clericum adulterii reum, marito non accusante: non enim potest Lex secularis Ecclesiasticos Judices impedire, ne ad emendationem suorum Clericorum procedant. Magna autem cautelæ adhiberi debent, si delictum non sit publicum, aut sit marito ignotum: in tali enim casu Clericus secreta disciplina corrigendus, & relegandus esset sine expressione causæ in sententia. Marito autem Clericum accusante, tanto severius est procedendum, quanto honorabilior est persona mariti, aut diuturnius est adulterii peccatum, majusve exinde subortum scandalum.

*Polygamia poe-
na.*

§. 418. Huc pertinet *Polygamia*, seu pluralitas simultanea uxorum; successivam enim reiterationem matrimonii frequentius vocamus *Bigamiam*. *Polygamia* igitur hoc loco dicitur, quando quis conjugem legitimam jam habens, ea superstite matrimonium cum alia femina, ritu in Ecclesia consueto contrahit, & carnali coitu consummat. Hæc Patriarchis antiquæ legis ex Divina revelatione fuit permissa ob paucitatem fidelium, & alias mysticas rationes. In Lege autem Evangelica, polygamia est per Christum sub-

sublata, & matrimonium ad primævam suam institutionem reductum, ubi duo in carne una esse jubebantur. Unde hodiernis Judæis, licet ipsis permittantur alii ritus Legis Mosaicæ, prohibita tamen est Polygamia 26.) Hoc crimen adulterio gravius, quia adulteria in contumeliam prioris matrimonii continuantur, in Constitutione Carolina, morte pleëtitur 27.) Cum autem ad pœnam ordinariam requiratur, ut crimen dolo malo committatur, & consummetur; inde sequitur, a pœna ordinaria excusari eos, qui de morte prioris conjugis sinistre informati sunt, aut alteram conjunctionem nondum carnali copula consummarunt.

K k 5 TITU.

-
- 26.) Supra §. 186. Quid de Polygamia Infidelium censendum sit, disputat ABULENSIS in cap. 19. MATTH. quæst. 35. FRAGOSUS de Regim. Reip. Christ. p. 3. lib. 10. disp. 22. §. 3. & 4. Vid. C. gaudemus 3. de Divort.
- 27.) Art. 121. De pluralitate uxorum licita apud varias gentes vid. DAMHOUDERUS prax. rer. crim. cap. 91. n. 122. seqq.